

**Otázka:** Biosféra

**Předmět:** Zeměpis

**Přidal(a):** Veronika Kysilkova

Biosféra = živý obal Země, poskytuje živým organismům vhodné podmínky pro život.

- Biota = soubor všech rostlin a živočichů
- Biotop = místo poskytující organismům vhodné podmínky pro život, př. Les, pole, louka
- rozdělena do:
  - a) *fytogeografických oblastí* – rozdělení podle flóry
  - b) *zoogeografických oblastí* – rozdělení podle fauny
  - c) **geobiomů** – rozdělení podle pásovitého uspořádání fauny a flóry
- Biocenóza = **soubor jedinců různých druhů organismů žijících na určitém území (biotopu)**. Rozdělujeme na fytocenózu (společenstvo rostlin) a zoocenózu (živočišné společenstvo).

**Ekosystém se skládá z biocenózy a biotopu = geobiocenóza.** Mezi ekosystémem a okolím probíhá neustálá výměna látek a energie. Ekosystémy se rozdělují na dva základní typy:

- **přírodní ekosystémy** jsou druhově velmi bohaté. Vykazují stabilitu a schopnost samostatně regulovat svůj vývoj. Je-li přírodní ekosystém zčásti narušen, je schopen se sám obnovit. Do této kategorie lze zařadit např. prales, les, rašeliniště, jezero atd.
- **umělé ekosystémy** vznikly činností lidské společnosti. Tvoří je výrazně menší počet druhů než u přírodního ekosystému. Jsou nestabilní, snadno narušitelné a nemají schopnost. Typickým příkladem je např. zahrada, louka, park les aj.

## **Geobiomy:**

### • **Tropické deštné lesy**

- kolem rovníku (jižní Amerika, Afrika, Indonésie, Malajsie)
- stabilní průměrná teplota 25°C po celý rok
- srážky 2000 – 3000 mm
- pás tropických deštných lesů (jihoamerické, africké, indomalajské)
- zvíř: papoušci, gorily, mravenečník, opice, tukani ... rostliny: orchideje, kapradiny
- zemědělství: banánovníky, kakaovníky, palmy olejné

## **Savany**

- kolem deštných lesů
- travnaté oblasti tropických a subtropických pásem
- střídání období dešťů a sucha
- zvíř: antilopy, zebry, lvi, sloni, rostliny: baobab (Afrika), blahovičník (Austrálie)
- zemědělství: pastviny, obilí, bavlník, podzemnice olejná

## **Pouště**

- 14 % pevniny
- výpar mnohokrát převyšuje srážkové úhrny
- zejména v subtropích, SA (Nevadská poušť), JA (Atacama), Afrika (Sahara – největší na Světě), střední Asie (Gobi)
- velký rozdíl denní a noční teploty, malá vlhkost vzduchu
- **erg** – písčité pouště, **hamada** – kamenitá, **serir** – štěrk
- zvíř: hadi, gekoni, hmyz rostliny: sukulenty

## **Stepi (EU, Asie)**

- prairie – SA, pampy – JA, pusty – Maďarsko, celiny – Rusko
- travnaté oblasti mírného pásu
- vnitrozemské podnebí s horkými léty a chladnou zimou

- nízké množství srážek
- travnaté a bylinné plochy → černozem
- hlodavci, vlci
- zemědělství: pastviny, obilnice světa (Kanada, USA, Kazachstán, Ukrajina, Asie, Austrálie)

## **Lesy mírného pásu**

- většina území mírného podnebného pásu severní polokoule, na jihu jen jih Chile, Nového Zélandu a Tasmánie
- teplejší část – listnaté lesy (buky, duby, javory)
- chladnější část – smíšené lesy
- chladná část = tajga – jehličnaté lesy, v SA a sever Euroasie (borovice, smrky)
- zvěř: medvědi, vlci, lišky, skot, srnci, mýval, skunk
- zemědělství: obiloviny, cukrová řepa, brambory, ovoce

## **Tundry**

- subpolární oblasti s průměrnou teplotou pod 10°C
- srážky pod 200 mm
- keřová (břízy a vrby), mechová, lišejníková tundra
- zvěř: sovice sněžná, bělokur, polární liška, sob

## **Polární pustiny**

- celoročně nízká teplota
- velké plochy trvale pokryty sněhem, části zaledněny
- zvěř: většinou v moři – plankton, mroži, ryby, mořští ptáci, tuleni, tučňáci – jižní polokoule
- mechy, řasy, lišejníky

**výšková stupňovitost** = rostliny, plodiny se mění v závislosti na nadmořské výšce

**šířková stupňovitost** = rostliny, plodiny se mění v závislosti na vzdálenosti od rovníku, podnební pásy